

Samenvatting Soortenstandaard bittervoorn

Deze samenvatting geeft de belangrijkste punten uit de soortenstandaard, die is opgesteld in het kader van de Flora- en faunawet. Op 1 januari 2017 is de Flora- en faunawet vervangen door de Wet natuurbescherming. De provincies gebruiken voorlopig nog deze soortenstandaards als richtlijn. Op den duur vervangt Bij12 (de uitvoeringsorganisatie van de provincies) deze soortenstandaards door *factsheets*. Regelink Ecologie & Landschap stelt te zijner tijd ook van deze *factsheets* overzichtelijke samenvattingen beschikbaar.

1. Ecologische informatie

De bittervoorn is een kleine voorn met een lengte van maximaal 10 cm. De soort leeft samen met zoetwatermossels, waar ze hun eieren in leggen. De bittervoorn komt voor in langzaam stromende en stilstaande wateren met een diepte van tenminste 45 cm en een goed ontwikkelde bodem- en/of oevervegetatie. Deze soort komt voor in het rivieren-, zeeklei- en laagveengebied, en vooral in veenweidegebieden. Op de hogere zandgronden is de soort minder algemeen. Over aantalsontwikkelingen is niets bekend.

2. Bescherming

Bittervoorns mogen niet worden gedood of verontrust en voortplantingswateren zijn beschermd. In bepaalde gevallen kan gewerkt worden volgens een goedgekeurde gedragscode. Als te verwachten is dat bij een ingreep een negatief effect op bittervoorns of hun leefgebied zal plaatsvinden moet een ontheffing van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd. Deze wordt verleend als aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan en de ingreep een wettelijk erkend belang dient. Vooraf moet vrijwel altijd onderzoek naar de situatie ter plekke plaatsvinden.

3. Onderzoek

Aanwezigheid van de bittervoorn kan door een deskundige op het gebied van deze soort worden vastgesteld. Dit onderzoek vindt bij voorkeur plaats in de periode april – oktober en wordt uitgevoerd met behulp van een schepnet (maaswijdte 3 mm, netgrootte 70 x 40 cm) of door middel van elektrovissen. De verschillende functies die een gebied voor de soort kan vervullen worden meestal ingeschat op basis van *expert judgement*. Het gebruik van eerder verzamelde gegevens kan zinvol zijn.

4. Beschermingsmaatregelen per activiteit

Ingrepen die nadelig kunnen zijn voor de bittervoorn, zijn onder andere:

- schonen en baggeren van watergangen,
- werkzaamheden aan oevers,
- verlagen van het waterpeil, en dempen of tijdelijk droogleggen van watergangen,
- aanleg van een dam, gemaal of waterkrachtcentrale,
- verandering van waterkwaliteit.

Nadelige gevolgen zijn voor een groot deel te voorkomen door tussen augustus en april en buiten vorstperioden te werken. Wanneer en hoe het beste gewerkt kan worden, hangt af van de ingreep. Zo dienen benodigde machines zo min mogelijk slachtoffers te maken.

Het maken van diepere delen en/of graven van nieuwe watergangen zorgt ervoor dat dieren daar tijdelijk een veilig heenkomen kunnen vinden. Het dempen van watergangen moet in compartimenten gebeuren waarbij brede watergangen eerst in het midden worden gedempt. Na verlaging van de waterstand worden zoveel mogelijk bittervoorns afgevangen en op geschikte plaatsen in de omgeving teruggezet. Ook grote zoetwatermossels moeten daarbij naar geschikte delen worden overgezet. In de winter verzamelen bittervoorns zich vaak in groepen en zijn zij relatief makkelijk weg te vangen.

Mitigerende maatregelen zijn onder andere het ontzien van delen met veel bittervoorns, het realiseren van natuurvriendelijke oevers (op het droge deel uit te voeren) en het aanleggen van een voor bittervoorns passeerbare plaats bij een barrière. Bij grote projecten moet gefaseerd gewerkt worden waarbij minimaal 25% van de watergangen geschikt blijft als leefgebied. Daarbij is het opstellen van een ecologisch werkprotocol en begeleiding door een deskundige noodzakelijk. Bovendien moet na de ingreep worden nagegaan of getroffen maatregelen effectief zijn.